

С Т А Н О В И Щ Е

на проф. д-р **Красимира Лазарова Табакова**
Катедра „Архивистика и ПИД“, Исторически факултет
при Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Относно: Конкурс за заемане на научна длъжност „доцент” за нуждите на Исторически факултет по професионално направление 2.2. История и археология (История на България – Съвременна българска история), обявен в ДВ, бр. 7 от 24.01.2014 г.

В предвидения от Закона за развитието на академичния състав в Република България срок документи за конкурса са подали двама кандидати – **главен асистент д-р Румяна Димитрова Маринова** – Христиди от Катедрата по История на България при Исторически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ и **доц. д-р Стефан Иванов Дечев** от Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград. Документите, които кандидатите са представили, отговарят на изискванията на закона и дават възможност да се прецени дали те отговарят на условията за заемане на тази длъжност. Конкурсът е по Съвременна българска история, чийто хронологически граници разполагаме в периода след Втората световна война.

1. Преподавателска и организационна дейност:

Гл. ас. д-р Румяна Маринова (род. 1977 г.) е възпитаник на ИФ (магистър 1999 г.). Същата има второ висше образование по специалност „Право“, придобито в СУ „Св. Кл. Охридски“ (2006). Защитила е докторска дисертация към Катедра „История на България“ през 2004 г. на тема „Просвета и просветна политика в България през 1948-1959 г.“.

От 2005 г. е хоноруван, а от 2009 г. – редовен асистент към Катедра „История на България“. От 2011 г. е главен асистент. Д-р Румяна Маринова води в бакалавърските програми основни лекционни курсове по Съвременна българска история в задочно обучение на специалност „История“, „История на България“ на английски език в специалност „Европейски съюз и европейска интеграция“ към ФКНФ; „Образование, наука и идеология в България (1944-1989)“ – избираем лекционен курс в специалност „История“ на ИФ.

В магистърската степен чете задължителен курс „Дипломатически, етнически и културни измерения на евроинтеграционния процес на Балканите“ в програмата “Културни връзки и геополитика на ЕС“ на английски език (ФКНФ) и избираем курс – „Българо-гръцки отношения 1939 – 1989 г.“ в МП „Модерна България: държава и общество (края на

XIX – началото на XXI век)“ (ИФ). Провежда семинарни занятия в специалностите на ИФ. Учебните програми са утвърдени от Факултетните съвети на ИФ и ФКНФ, от Учебната комисия при СУ „Св. Кл. Охридски“ и Академичния съвет.

Научните ѝ интереси и дейност я утвърждават като млад и перспективен учен, който е търсен от авторитетни университети. За пример ще дадем гостуването ѝ в Университета „Карло Бо“ в Урбино (Италия), в Западномакедонския университет в гр. Флорина (Гърция), както и в Университета на град Хайфа (Израел). Участвала е в множество научни национални и международни форуми.

Доц. д-р Стефан Иванов Дечев (род. 1963 г.) е магистър по история на Исторически факултет при СУ „Св.Кл. Охридски“ (1989 г.), доктор по история от 2004 г. („Русофилската и русофобската идеология в българския печат 1886-1894“). Същият е доцент към Катедра „История“ на Правно-историческият факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 2012 г. Кандидатът е посочил следните четени лекционни курсове: История на политическия живот (нова и съвременна българска политическа история); Историография (без да посочва каква); История на модерната и съвременна популярна култура (бакалавърска степен, спец. „Култура и медии“); Съвременна политическа история на Балканите (бакалавърска степен, в спец. Политология) и История на българския политически живот; Европа и българската идентичност в модерната и съвременна българска история (МП „Българската история в контекста на европейското развитие“) и др. Всъщност, с модерните технологии и възможностите на Интернет, достъпът до сайта на ЮЗУ ни облекчава в това отношение и лично аз установих някои разминавания в подадената информация.

Доц. Дечев е бил гост преподавател в Университета Комплутенсе, Испания (2001-2003 г., не посочва конкретно в кой факултет, катедра или специалност; в този университет се изучаваше дълги години и български език, а там наш преподавател по сравнителна лингвистика беше проф. Иван Кънчев, чл. кор. на Испанската академия на науките); в Института за Източноевропейски изследвания и в Международния институт за социална история в Амстердам, Нидерландия (февр.-юли 1997 г.). Участвал е в множество научни конференции от национален и международен характер.

Научните му интереси са предимно в областта на новата история, историографията, културологията, етнологията и др.

2. Научна и научно-практическа и проектна дейност на кандидатите:

Гл. ас. д-р Маринова – Христиди е представила за участие в конкурса публикации, отразени в Приложение № 6 (а – пълен списък на публикациите и б - публикации за конкурса). Приложените публикации, които се оценяват за конкурса, са общо 25 (една монография; съавтор в колектив, издание в чужбина; 19 статии и студии; 4 публикации в

чужбина). От представените за оценка материали един е „под печат“ (има приложни удостоверителни документи).

Представила е Удостоверение от Университетска библиотека с изготвена справка за библиографски цитирания 37 на брой и /или индексирание на публикации – 30 на брой.

Участие в проекти: в периода 2009 - 2013 г. е член на колектива по пет проекта на Фонд научни изследвания на СУ и три други (към Диалог Европа, Европейската комисия Брюксел и УХК Алма Матер).

Представените за конкурса публикации са групирани в няколко проблемни кръга: политика в областта на образованието, българо-гръцки отношения, еврейският въпрос, архивно наследство. Последният проблем е тясно свързан със специализацията на гл. ас. Р. Маринова в рамките на придобитата магистърска степен – Архивистика и документалистика.

Основният труд, с който кандидатката се явява на конкурса, е монографията „Висшето образование в България от съветските до болонските реформи“ (390 стр.), издадена от Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“ през 2013 г. Монографията представлява естествено продължение на научните интереси на д-р Маринова след докторската дисертация („Просвета и просветна политика в България през 1948-1959 г.”) и книгата ѝ от 2006 г. – „Българското образование 1948-1959. Между съветизацията и традицията“.

Монографията, с която кандидатката се представя на конкурса, е изградена на базата на архивни източници както от ЦДА, така и на нови документи, поставени в научно обръщение след откриването им от Комисията по досиетата. Основната теза на авторката е концентрирана върху схващането за пълната зависимост между политика, идеология и образование. Потърсени са както положителните страни, така и негативите, особено в сферата на хуманитаристиката, капсулирането на българската наука и влиянието на съветския модел и политика преди всичко. Като слаба страна на изследването в неговата първа глава е опирание най-вече на някои западни автори и непознаване в достатъчна степен на изследванията на някои от най-новите български (напр. Георги Бижков, Николай Попов, Патриция Георгиева, Димитър Павлов и др) и/или съветските и постсъветските автори.

Според мене приносен характер имат останалите три глави на монографията. Във втора глава ясно са разграничени периодите, през които преминава висшето образование, което независимо от идеологическите си окраски, е ориентирано към потребностите на развиващата се икономика, здравеопазването и различните области на обществения живот. Днес призивът за тясна връзка между бизнеса и висшето образование има своята основа и в миналия опит – наш и чужд. Особено ценен е засегнатият проблем за ролята на ДС, чиято функция е да наблюдава и контролира младите хора, а не се интересува толкова от тяхното обучение. Тук

авторката се опира на богатия архивен материал, включително и на разсекретените от Комисията по досиетата документи.

Интерес представлява и проследяването на осъществените промени в областта на висшето образование след 1989 г. Именно тук ми се щеше да видя някои критични бележки по отношение на провежданата политика в разглежданата сфера. Това се отнася до създаването на „Университети“, които не отговарят на съвременните изисквания за подобно учебно заведение, лобизма в политиката, системата на финансиране, приемане или отхвърляне на Болонската конвенция. Авторката се е опряла на официалните документи, без обаче ясно да очертае провежданата политика на отделните правителства. Това донякъде е компенсирано с дадените подробни биографични справки на министрите на образованието в целия период от 9 септември 1944 г. до настоящия момент (общо 69 с., без научен апарат). Независимо от някои пропуски, за мене това е сериозен изследователски труд, който поставя основата за по-нататъшното проучване на проблема.

Други разработки, свързани с образователната политика, това са публикациите под № 8 (Образован ли е социалистическия човек?...), № 12 (Българското образование – институции и законова уредба), № 13 (ДС и образователната политика – автор на предговора, билингва), № 22 (Болонския процес) и др. В посочените публикации Р. Маринова се извява като сериозен изследовател, който се старее да дава обективна оценка за процесите и явленията, без да си затваря възможностите да надгражда своите тези.

Доц. Стефан Дечев е представил списък с публикации за участие в конкурса, отразени в Приложение № 7 (а – пълен списък на публикациите и б - публикации за конкурса). Той е включил саморъчно направена справка за цитиранията, която не отговаря на изискванията (20 цитирания); липсва справка за неговите индексирани трудове.

Приложените публикации, които се оценяват за конкурса, са общо 13, които в повечето случаи са публикувани преди 2010 г. – т.е. във връзка с обявения конкурс за доцент в ЮЗУ. В общи линии някои от заглавията се повтарят в различни издания. След 2012 г. има два материала (за лютите чушки и боба като българско национално ястие – тук се опира основно на изследвания на агрономи); два материала в електронното списание *Либерален преглед* („Граници и идентичности – от „селяни“ и „християни“ до „българи“ и „сърби“ (1877-1918 г.)“; „За разказаните и неразказани Балкански войни – сто години по-късно“), което, макар и популярно в интелектуалните среди, не е научно списание (липсва научен апарат). Съществува едно много сериозно изследване, което препоръчвам на колегата за Балканските войни и формирането на историческите представи в системата на образованието на Св. Будинов. В него се използват както историографският подход, така и социологическите анкети, на чията база

авторът е постигнал много сериозни научни резултати за дидактическия прочит на историята.

Като цяло, представените за рецензиране трудове не отговарят на тематиката на обявения конкурс – Съвременна българска история, поради което се въздържам от оценка за всичко онова, което обхваща периода до 1944 г. Единствените цялостни материали, които биха могли да се оценяват, са студиите „Нежеланият Стамболов: Раждането на новата интерпретация за Стамболов и Стамболовизма в българската историография в края на 40-те и началото на 50-те години на XX в“ (72 с.) и „Нежеланият Стамболов: Раждането на новата интерпретация за Стамболов и Стамболовизма в българската историография от средата на 50-те до края на 80-те години на XX в“ (126 с.), но тук отново се разминаваме с конкурса – все пак в ИФ имаме направление Българска историография с двама титуляри – доценти.

От материалите на доц. Дечев, бих извела няколко основни момента, които ми направиха положително впечатление:

- Добрата езикова култура и специализирането в различни институции му е дало възможност да се запознае с богатата европейска историография по редица проблеми от областта на историята и културологията.
- В своите изследвания той се опира именно на тези авторитети, за да оцени и българската действителност.
- Проблематиката е занимателна, прелюбопитна, модерна – джендър история, антропология, културология. В повечето случаи това е достойно за оценка, но не в контекста на обявения конкурс.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Преподавателската, научноизследователската и научно-приложната дейност на **гл. ас. д-р Румяна Маринова – Христиди отговаря на всички изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“**, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България и в Правилника за прилагане на Закона. Затова с убеденост подкрепям нейния избор за „доцент“ по Съвременна българска история в професионално направление 2.2. История и археология в катедра „История на България“ към Исторически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

22 май 2014 г.
София

Проф. д-р Красимира Табакова